

Dôvodová správa

Informatívna správa o absorpčnej schopnosti Košického samosprávneho kraja v rámci čerpania prostriedkov z fondov EÚ v programovacom období 2007 – 2013

*Významným prínosom na zmiernenie regionálnych rozdielov môže byť efektívne využitie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a ďalších fondov EÚ. Prostriedky z fondov EÚ sú hlavným nástrojom politiky súdržnosti, hrajú kľúčovú úlohu v procese podpory ekonomík členských krajín, ich zbližovania a stávajú sa výrazným ekonomickým stimulom a nástrojom dynamického rozvoja ekonomiky. V rámci programového obdobia 2007 – 2013 má Slovenská republika na spolufinancovanie aktivít definovaných v operačných programoch NSRR k dispozícii cca **11,4 mld. EUR**. Tieto finančné prostriedky, pri ich rozumnom a efektívnom využití a nasmerovaní do národného hospodárstva, môžu pomôcť prispieť k zmierneniu prepadu HDP a podporiť zamestnanosť.*

1. Dopady fondov EÚ na KSK

Základom analýzy absorpčnej schopnosti Košického samosprávneho kraja (KSK) sú údaje o schválenej výške nenávratného finančného príspevku (NFP) z fondov Európskej únie (EÚ), predovšetkým z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF), z Európskeho sociálneho fondu (ESF) a z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EAFRD) a vynaložených prostriedkov zo štátneho rozpočtu a zo zdrojov samosprávneho kraja.

V prvej časti správy sa zameriavame na využívanie pomoci všetkých oprávnených subjektov – prijímateľov pomoci – z verejného a súkromného sektora z jednotlivých operačných programov (OP) Národného strategického referenčného rámca na roky 2007 – 2013 (NSRR), z Programu rozvoja vidieka (PRV), z programov Európskej teritoriálnej spolupráce (Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007-2013, ENPI CBC Maďarsko - Slovensko - Ukrajina - Rumunsko 2007 – 2013, Interreg IV C) a programov iniciatív ES. Čerpanie prostriedkov z fondov ES porovnávame z viacerých hľadísk: podľa VÚC, podľa úspešnosti – pomer podaných a schválených žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP) a podľa objemu schválených NFP na národnej a krajskej úrovni s osobitným zameraním sa na úspešnosť projektov Úradu KSK a jeho organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti (OvZP).

Vychádzame z údajov stavu implementácie štrukturálnych fondov podľa operačných programov a z EAFRD k 30.6.2010 poskytnutých:

- Úradom Vlády SR na základe požiadavky ORIEP,
- z údajov stavu čerpania NFP z programov Európskej teritoriálnej spolupráce poskytnutých vysunutými pracoviskami Spoločného technického sekretariátu VATI v Košiciach,
- z údajov stavu implementácie projektových opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (PRV), zverejnených na internetovej stránke Poľnohospodárskej platobnej agentúry.

2. Čerpanie fondov EÚ v Košickom kraji z OP NSRR

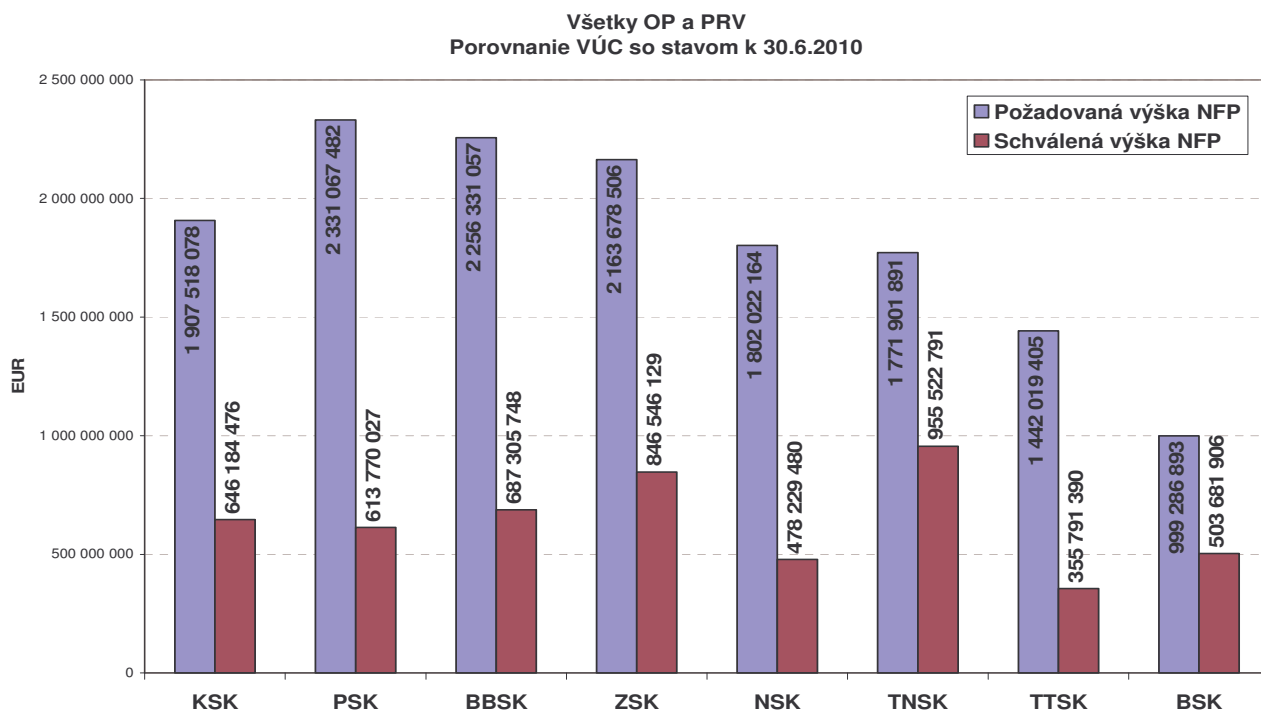
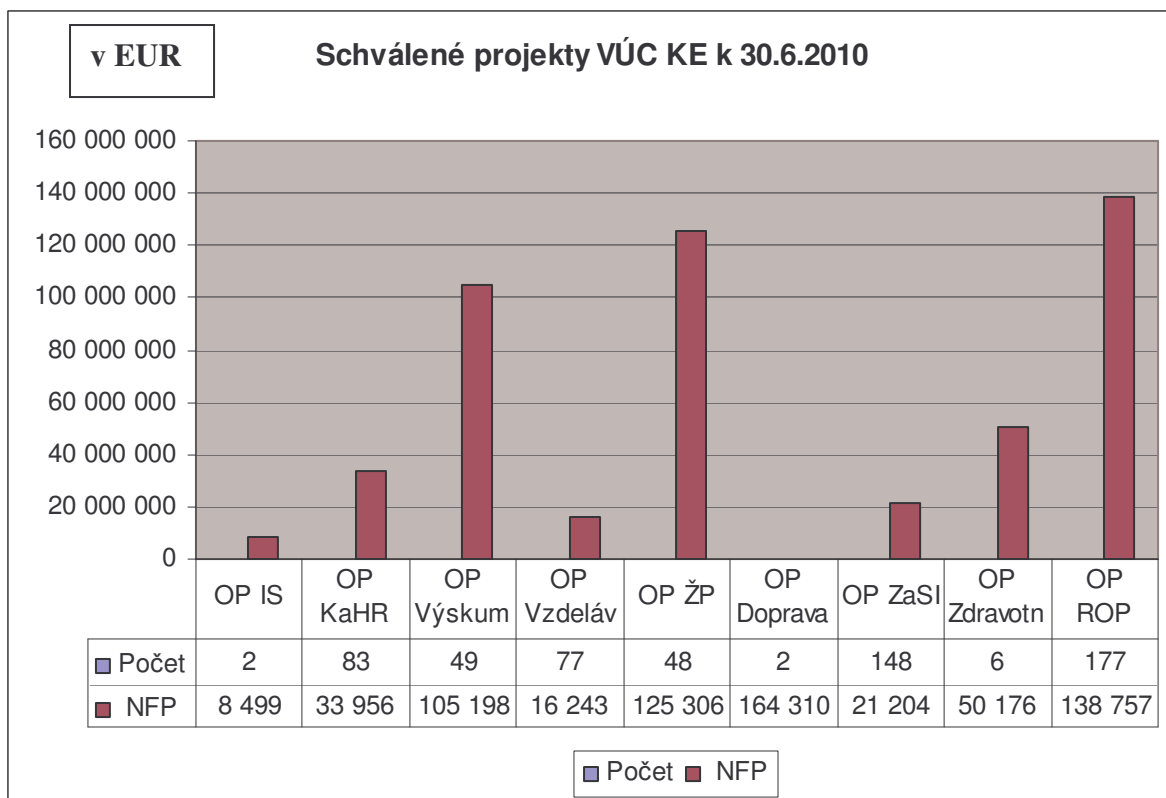
Indikatívna alokácia finančných zdrojov pre Košický kraj za všetky operačné programy NSRR predstavuje sumu **1 259 253 172 EUR**. Príspevok EÚ pre SR, indikatívne regionálne alokácie podľa jednotlivých OP a schválené nenávratné finančné príspevky so stavom k 30.6.2010 dokumentuje nasledovná tabuľka.

Alokácia finančných zdrojov a schválený objem finančných prostriedkov podľa Operačných programov pre KSK:

Indikatívne regionálne alokácie EÚ na operačné programy (ŠF a KF)					
Operačný program/eurofond	Príspevok EÚ+SR	Indikatívne regionálne alokácie pre KSK		Schválená výška NFP pre KSK	
ERDF, KF, ESF	v EUR	v EUR	v %	v EUR	v %
Regionálny OP	1 445 000 000	223 963 440	16	138 757 679	62
OP ŽP	1 800 000 000	293 145 308	16	125 306 996	43
OP Doprava	3 206 904 595	0	0	164 310	0
OP IS	993 095 405	196 547 085	20	8 499 999	4
OP VaV	1 209 415 373	138 939 152	11	105 198 183	76
OP KaHR	772 000 000	124 639 401	16	33 956 605	27
OP Zdravotníctvo	250 000 000	37 642 347	15	50 176 439	133
OP TP	97 601 421		0	0	0
OP BK	87 000 000	0	0	0	0
OP ZaSI	881 801 578	151 473 639	17	21 204 207	14
OP Vzdelávanie	617 801 578	92 902 800	15	16 243 300	17
SPOLU NSRR :	11 360 619 950	1 259 253 172	11	499 507 718	40
			0		
OP Rybné hospodárstvo	13 688	0	0	0	0
PRV - Program rozvoja vidieka	1 969 418 078		0	133 820 715	7
Spolu za všetky OP	13 330 051 716	1 259 253 172	9	633 328 433	48

K 30.6.2010 bolo v KSK za všetky OP a PRV podaných 2958 žiadostí vo finančnom objeme 1 907 518 078 EUR, schválených bolo 1125 žiadostí v celkovej výške 646 184 476 EUR. V porovnaní k indikatívnej regionálnej alokácii pre Košický kraj predstavuje podiel schválených projektov 40%. Počet zazmluvnených projektov dosiahol 455, čo predstavuje sumu 310 827 060 EUR. K 30.6. 2010 predstavuje regionálne čerpanie NFP v rámci NSRR 25%.

Najúspešnejšími operačnými programami, ktoré vykazujú najvyššiu mieru schválenia NFP a v nadväznosti na to aj budúce čerpanie finančných zdrojov podľa indikatívnej alokácie pre KSK je Regionálny operačný program - 62 %, OP Životné prostredie – 43 %, OP Výskum a vývoj – 76 %. Priemerná hodnota čerpania finančných prostriedkov z alokovanej indikácie je 40 %. Najnižšiu mieru čerpania finančných prostriedkov z objemu indikatívnej alokácie má OP Informatizácia spoločnosti, OP Zdravotníctvo a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

2.1. Čerpanie fondov EU v KSK podľa operačných programov

2.1.1. Regionálny operačný program - ROP

ROP predstavuje výraznú pomoc najmä pre verejný sektor - obce, mestá a samosprávne kraje. Tento operačný program napomáha samospráve riešiť vysokú opotrebovanosť základnej infraštruktúry a vybavenia hmotným investičným majetkom.

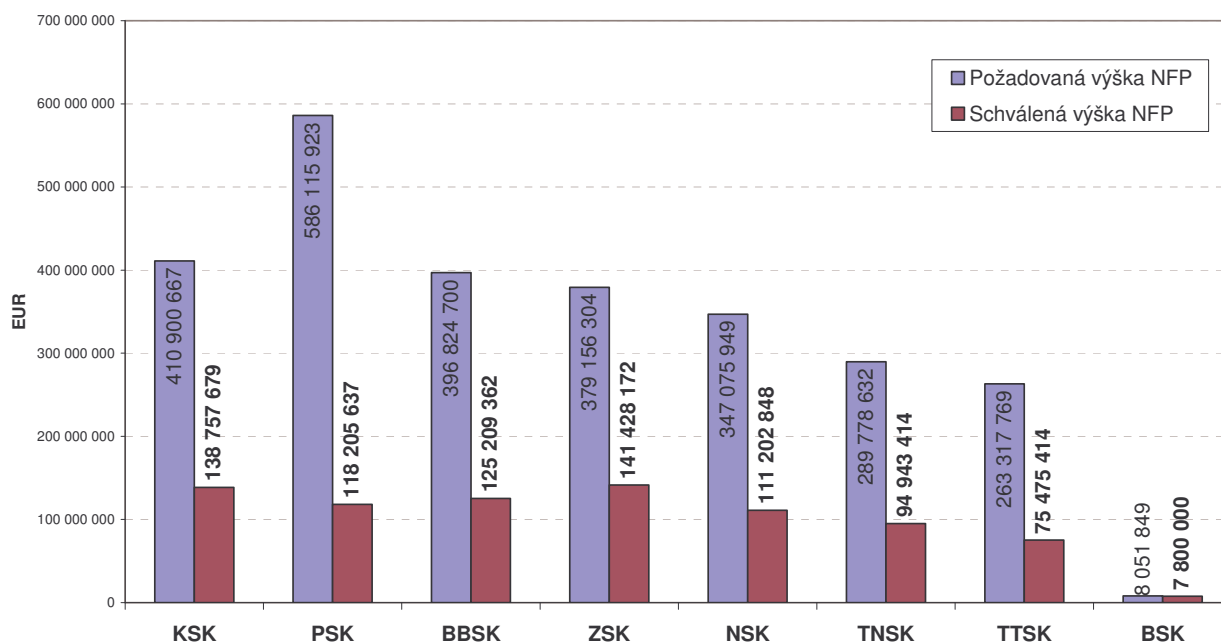
K 30.6.2010 KSK v rámci ROP KSK bolo podaných 463 projektov, z ktorých 177 bolo schválených, čo predstavuje 38,2 %-nú úspešnosť. Vo finančnom vyjadrení to z indikatívnej regionálnej alokácie predstavuje 62 %-né čerpanie.

Najlepšie výsledky KSK dosiahol v opatrení 1.1 - Infraštruktúra vzdelávania a v opatrení 2.1 - Infraštruktúra sociálnych služieb. Alokovaná výška finančných prostriedkov na opatrenie 4.2. je za KSK na 83 % naplnená a možno konštatovať, že absorpčná kapacita intervencií do oblasti infraštruktúry nekomerčných záchranných služieb je dostatočná.

Nasleduje opatrenie 4.1 Regenerácia sídiel, z ktorého sú oprávnené čerpať obce zaradené do inovačných a kohéznych pólov rastu. V podmienkach KSK toto opatrenie týka 12 inovačných a 108 kohéznych pólov rastu. Schválených bolo 35 projektov za 21,3 mil. EUR.

V porovnaní s inými krajinami sa KSK z hľadiska schváleného objemu finančných prostriedkov nachádza za PSK na druhom mieste, na treťom je BBSK a poradie uzatvára TSK. Bratislavský samosprávny kraj nie je možné hodnotiť obdobnými kritériami.

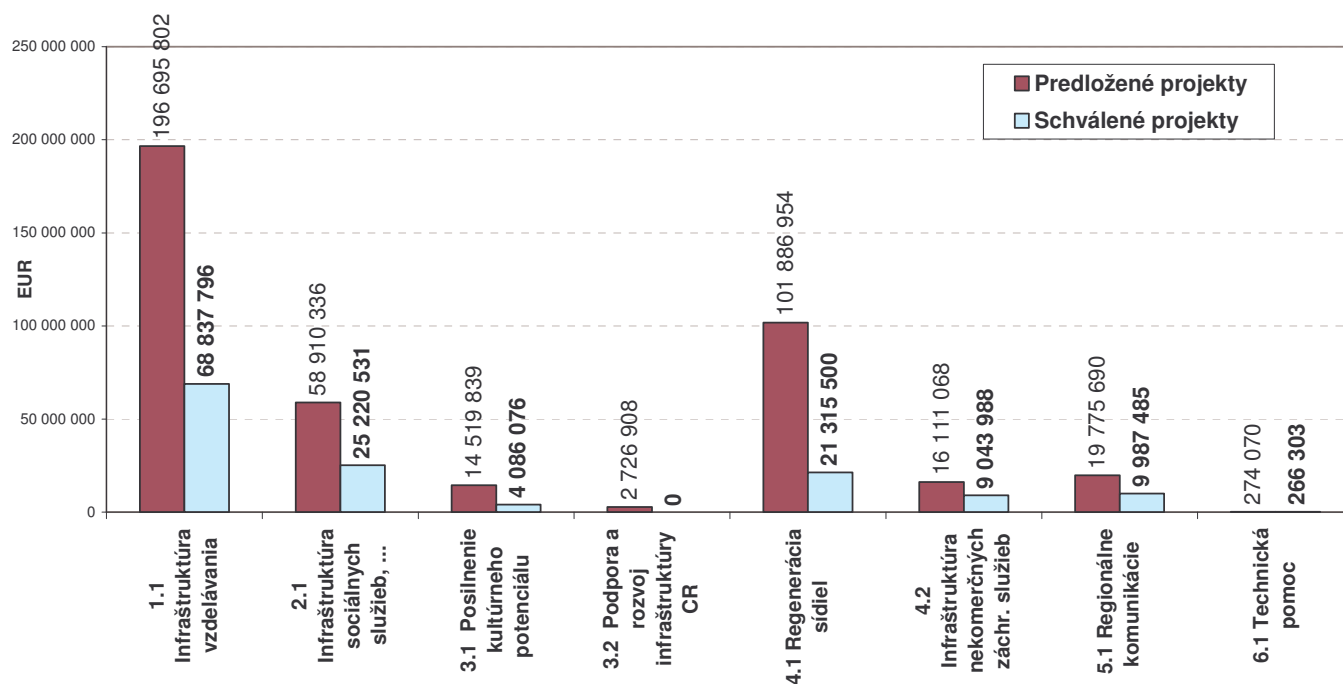
ROP úspešnosť projektov podľa VÚC

Regionálny operačný program a finančné zdroje podľa osí a opatrení programu pre KSK

Regionálny operačný program	Implementačný rámec finančných zdrojov VÚC KSK z indikatívnej alokácie							Čerpanie zdrojov v %
	Počet projektov		Finančné zdroje					
	podané	schválené	alokované	predložené	schválené	zazmluvnené	voľné (3-5)	
Prioritná os								
	1	2	3	4	5	6	7	
1.1 Infraštruktúra vzdelávania	219	94	55 760 000	196 695 802	68 837 796	38 058 931	-13 077 796	123%
2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately	39	18	36 720 000	58 910 336	25 220 531	3 875 696	11 499 469	69%
3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov	11	3	20 464 000	14 519 839	4 086 076	0	16 377 924	20%
3.2 Podpora a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu	14	0	10 000 000	2 726 908	0	0	10 000 000	0%
4.1 Regenerácia sídiel	141	35	75 000 440	101 886 954	21 315 500	2 593 585	53 684 940	28%
4.2 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb	32	22	10 913 163	16 111 068	9 043 988	1 787 531	1 869 175	83%
5.1 Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obsluhu regiónov	6	3	24 480 000	19 775 690	9 987 485	0	14 492 515	41%
6.1 Technická pomoc	2	2	0	274 070	266 303	266 303	-266 303	
7.1 EHK	0	0	10 500 000	0	0	0	10 500 000	0
Spolu za OP ROP	464	177	233 337 603	410 900 667	138 757 679	46 582 045	94 579 924	62%

ROP rozdelenie NFP v KSK podľa opatrení

Na realizáciu investičných projektov Európske hlavné mesto kultúry (EHMK) je vyčlenených 60 miliónov eur zo štrukturálnych európskych fondov, pričom na tieto projekty v rámci ROP bude vytvorená nová prioritná os 7 - Európske hlavné mesto kultúry – Košice 2013. Rozhodla o tom Vláda SR na rokovaní 24. marca 2010. Zdroje na novú prioritnú os budú alokované z piatich operačných programov.

Celková hodnota investičných projektov alokovaných pre KSK je 10,5 mil. Eur.

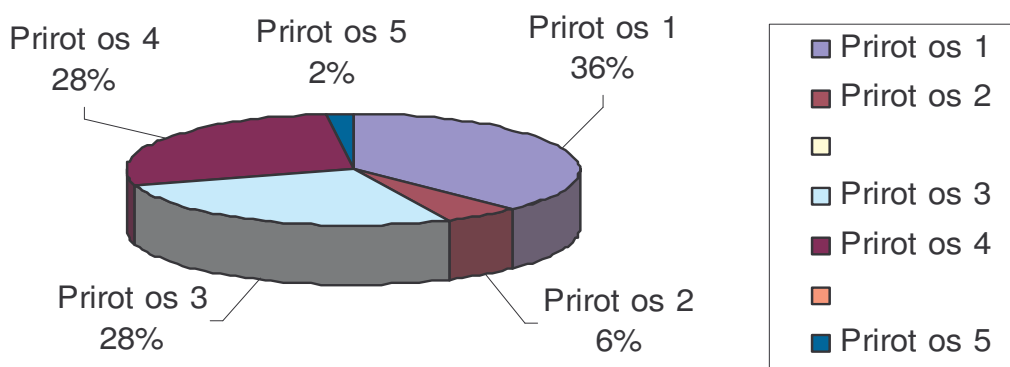
2.1.2. Operačný program Životné prostredie - OP ŽP

OP ŽP vychádza z výsledkov analýzy súčasnej environmentálnej situácie v SR, požiadaviek vyplývajúcich z environmentálneho acquis communautaire, vrátane prechodných období stanovených pre SR v Zmluve o pristúpení k EÚ, platných právnych predpisov EÚ a medzinárodných dohovorov.

Prehľad implementácie OP ŽP v Košickom kraji k 30.6.2010 dokumentuje tabuľka.

Prioritné osi	Počet podaných projektov	Počet schválených projektov	Suma schválených projektov (v Eur)	Počet zazmluvnených projektov	Čerpané výdavky v EUR
1 – Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	29	15	46 841 967,49	10	0,00
2 – Ochrana pred povodňami	15	7	7 059 225,29	7	59 552,89
3 – Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	39	13	34 527 407,20	5	928 421,79
4 – Odpadové hospodárstvo	39	10	34 528 419,39	8	474 595,95
5 – Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	3	3	2 349 976,35	3	520 918,40
Spolu	125	48	125 306 995,72	33	3 983 489,03

Percentuálna úspešnosť schválených projektov v rámci OP ŽP pre KSK k 30.6.2010

V rámci OP ŽP je najviac prostriedkov v Košickom kraji alokovaných na prioritné **osi 1 Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd** (123 313 129 EUR), **os 4 Odpadové hospodárstvo** (79 236 000 EUR), **os 2 Ochrana pred povodňami** (42 080 000 EUR). Najväčší záujem o získanie prostriedkov zo strany žiadateľov v Košickom kraji je o projekty v oblasti odpadového hospodárstva, ochrany ovzdušia a vodného hospodárstva.

V oblasti vodného hospodárstva k riešeniu problematiky odvádzania a čistenia komunálnych odpadových zaväzuje SR smernica Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd a Zmluva o pristúpení k EÚ, z ktorej pre SR vyplývajú prechodné obdobia :

- do 31. decembra 2010 zabezpečiť vo všetkých aglomeráciách nad 10 000 ekvivalentných obyvateľov čistenie odpadových vôd v súlade so smernicou,
- do 31. decembra 2015 zabezpečiť vo všetkých aglomeráciách nad 2000 ekvivalentných obyvateľov čistenie odpadových vôd v súlade so smernicou.

Mestá a obce Košického kraja – **aglomerácie s počtom nad 2000** obyv. sa zapojili do prípravy žiadostí o NFP v rámci prioritnej osi 1 počtom 29 podaných projektov. Schválených bolo 15 projektov v hodnote 46 841 967,49 EUR napr. pre Spišskú Novú Ves, Trebišov, Strážske, Sobrance, Košice - MČ Krásna, Gelnicu, Sečovce.

Obce do 2000 majú obmedzenú možnosť uchádzať sa o prostriedky (definovanú vysokým % dobudovania stokovej siete), majú však možnosť žiadať o prostriedky na dobudovanie vodovodov, kanalizácií, ČOV z Environmentálneho fondu SR.

Zo strany vodárenských spoločností sa na území Košického kraja pripravujú veľké investičné projekty v hodnote nad 25 mil. EUR/projekt: Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie obcí v mikroregióne Bodva, Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie obcí v mikroregióne Hornád – Slanec, Spišský a tatranský región – vodovody a kanalizácie.

Významné schválené projekty v rámci osi 2 Ochrana pred povodňami sú: Ružín, rekonštrukcia technologických zariadení VS (vodárenskej sústavy), Košice – Rekonštrukcia hate Vyšné Opátske. Projekty musia byť zamerané na preventívne opatrenia pred povodňami, nie na odstraňovanie následkov povodní. Oprávnenými žiadateľmi sú správcovia drobných vodných tokov, Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. a mestá a obce, ktorým správca vodného toku prenechal jeho ucelený úsek do nájmu alebo výpožičky.

V rámci prioritnej osi 3 podporené projekty sú napr.: Nákup čistiacej techniky pozemných komunikácií v Košiciach, Nákup čistiacej techniky pre KSK, Tepláreň Košice, a.s. - Zníženie prašnosti pri vykládke uhlia na skládku, Ekologizácia parného kotla, Zlepšenie kvality ovzdušia v Strážskom, Mesto Košice – Zníženie emisií modernizáciou MHD, Sobrance – Rekonštrukcia vykurovania objektov vo vlastníctve mesta.

Po viacročnej intenzívnej príprave sa podarilo **schválenie výnimočných projektov odpadového hospodárstva**: Mesto Krompachy – uzatváranie a rekultivácia skládky Halňa, Košický samosprávny kraj - Príprava zberu a zneškodnenia odpadov kontaminovaných PCB vo vybraných lokalitách okresu Michalovce. Ďalšie úspešné projekty sú napr.: Michalovce – Uzatvorenie a rekultivácia skládky Lastomír, Košice – Uzatvorenie a rekultivácia skládky odpadov Myslava, Regionálne centrum zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov Spišská Nová Ves.

2.1.3. Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR) je zameraný na podporu rozvoja MSP.

Prehľad o čerpaní zdrojov zo ŠF v rámci OP KaHR je uvedený v prílohe tejto správy.

U malých a stredných podnikateľov (MSP) v priemysle v Košickom kraji pretrváva podkapitalizovanie podnikov, čo im sťažuje realizáciu rozvojových a inovačných aktivít, najmä nákup nových technológií, ktoré by im umožnili zvýšiť ich konkurencieschopnosť a presadiť sa na domácich a zahraničných trhoch. Navyše, zastarané technológie používané v priemysle, zvyšujú surovinovú a energetickú náročnosť, čo sa prejavuje v zníženej efektívnosti produkcie MSP. Nižší objem výroby má dopad na zamestnanosť a obmedzenú tvorbu nových pracovných miest.

K 30. 6. 2010 predstavuje objem zazmluvnených prostriedkov v Košickom kraji celkovú výšku **33 129 834 EUR**.

V KSK je vysoký záujem nákup inovatívnej technológie a tiež o projekty zamerané na úspory energie v rámci Opatrenia 2.1 – zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Projekty s NFP nad 1 mil. EUR v rámci Košického kraja

Príjemateľ	Názov projektu	Miesto realizácie	Výška zmluvného NFP (EUR)	Novovytvorené pracovné miesta
TUCO	Nákup inovatívnej technológie na antikoročné povlakovanie rúr 3LPE	Košice	5 877 795,90	19
Mesto Gelnica	Priemyselný park v meste Gelnica	Gelnica	4 039 720,63	246
THERMALTECH s.r.o.	Výstavba slnečnej fotovoltickej elektrárne Malý Kamenec	Malý Kamenec	2 761 807,68	3
OCEAN TOUR, s.r.o.	City Hotel - Rekonštrukcia hotela	Michalovce	1 558 454,44	30
KEREX, s.r.o.	Zavedenie inovatívnej a vyspelej technológie na povrchové úpravy kovových výrobkov	Michalovce	1 534 556,68	10
LEWORK, s.s r.o. Košice	Nákup inovatívnej technológie pre spoločnosť	Košice	1 378 688,61	5
PRAVEL, spol. s r. o.	Malá vodná elektráreň Prakovce II	Prakovce	1 242 761,67	0
BBF elektro s.r.o.	Nová kvalita v poskytovaní celoročných služieb v Rekreačnom stredisku "Úsmev" Poráčska dolina	Poráč	1 093 851,36	8
ROSENBERG - SLOVAKIA, spol. s r. o.	Zníženie energetickej náročnosti výrobného procesu v spoločnosti ROSENBERG – SLOVAKIA, spol. s r. o.	Medzev	1 029 964,83	4

Negatívom pomoci z OP KaHR je nerovnomerné finančné čerpanie pomoci zo ŠF podľa krajov, čím dochádza k prehlbovaniu ekonomických disparít medzi krajinami v rámci Slovenska a k prehlbovaniu ekonomickej zaostalosti, vrátane Košického kraja. Základný cieľ politiky súdržnosti a konvergencie Európskej únie - pomoc ekonomicky znevýhodneným regiónom - sa súčasným systémom riadenia štrukturálnych fondov na Slovensku nedarí dosahovať. Východiskom z tejto situácie by bolo prehodnotenie doterajšieho systému riadenia ŠF a zapájanie VÚC a samosprávy do rozhodujúcich procesov riadenia a implementácie pomoci zo ŠF.

2.1.4. Operačný program výskum a vývoj - OP VaV

Najčastejšie používaným medzinárodným ukazovateľom ľudských zdrojov aktívnych vo výskume a vývoji je uvádzaný počet výskumníkov. V rámci Slovenska najvyšší počet výskumníkov pracuje v Bratislavskom samosprávnom kraji (54,8%), za ním je Košický samosprávny kraj (14,5 %), najnižšiu hodnotu v počte výskumných pracovníkov vykazuje Prešovský samosprávny kraj (2,5%).

Regióny Slovenska majú v oblasti výskumu a vývoja rovnaké štrukturálne problémy, t.j. zastarané prístrojové vybavenie, nedostatočnú infraštruktúru výskumu a vývoja, slabá previazanosť

výskumných inštitúcií na spoločenskú a hospodársku prax a pod. Z týchto dôvodov základným strategickým zámerom OP VaV je to, aby sa výskumno-vývojový potenciál Slovenskej republiky postupne stal v rokoch 2007-2013 hybnou silou rozvoja jednotlivých regiónov na úrovni samosprávnych krajov.

V rámci OP VaV k 30.06.2010 bolo za Košický samosprávny kraj podaných 107 projektov z ktorých bolo 49 úspešných v celkovej výške 105 198 182,61 EUR. V Košickom kraji sa doposiaľ zo schválených NFP vyčerpali finančné prostriedky vo výške 6 986 651,78 EUR.

Čo sa týka vnútornej štruktúry OP VaV, žiadatelia z Košického samosprávneho kraja boli úspešní v rámci Prioritnej osy 2 - Podpora výskumu a vývoja, v ktorej nakontrahovali finančnú podporu vo výške 28 859 149,08 EUR a v Prioritnej osy 5 - Infraštruktúra vysokých škôl s nakontrahovanou výškou podpory 39 988 363,80 EUR. Medzi najúspešnejších uchádzačov o nenávratné finančné prostriedky v rámci OP VaV v KSK patrí Univerzita Pavla Jozefa Šafárika a Technická Univerzita Košice., Neurobiologický ústav SAV, Ústav experimentálnej fyziky SAV, Košice-Sever., Univerzita veterinárneho lekárstva v Košiciach. Priemerná výška NFP v Košickom samosprávnom kraji je 1 761 738,54 EUR.

2.1.5. Operačný program vzdelávanie

OP Vzdelávanie prostredníctvom príspevkov zo zdrojov ESF financuje formovanie a podporu ľudského kapitálu smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií potrebných vo vedomostnej ekonomike a pre pracovný trh. Pokrýva všetky stupne vzdelávacieho systému – základné, stredné, vysoké a ďalšie vzdelávanie.

Najviac žiadateľov z KSK podávalo projekty v prioritnej osi č. 1 – reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy. Za KSK bolo podaných 231 žiadostí o NFP, **z toho 77 bolo úspešných v celkovej sume 16 243 300 EUR.** Ú KSK a OvZP podali 35 projektov, z ktorých **22 projektov bolo úspešných, vo výške 6 795 710 EUR (41,8%).**

2.2. Program rozvoja vidieka - PRV

Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (PRV) sa vzťahuje na celé územie Slovenska. Je financovaný z EAFRD a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu SR. **Celkový objem** verejných finančných prostriedkov na sedemročné obdobie po prvej modifikácii je **2 562 274 550 EUR** (EPFRV: 1 969 418 078 EUR, štátny rozpočet SR: 592 856 472 EUR).

Medzi priority PRV patrí podpora modernizácie, inovácie a efektivity poľnohospodárskych, potravinárskych a lesníckych podnikov, udržanie a ochrana environmentálnych hodnôt krajiny, uchovanie kultúrneho dedičstva, vytváranie pracovných príležitostí, zvyšovanie odbornosti vidieckeho obyvateľstva a zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach. Tento program je veľmi dôležitý pre tie obce KSK, ktoré neboli zaradené do rozvojových pólů. Takýchto obcí je v KSK 32 z celkového počtu 440 a žije v nich 73% obyvateľov kraja.

Zameranie podpory z PRV je obsiahnuté v 4 prioritných osiach, z ktorých dve (os 3 - kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva a os 4 - Leader) boli vyhodnotené v osobitnom materiáli spracovanom odborom regionálneho rozvoja a strategického plánovania na augustovom Z KSK.

Pri porovnávaní absorpčnej schopnosti KSK s ostatnými krajinami vychádzame z údajov za všetky štyri prioritné osi (t.j. aj za os 1 - zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a os 2 - zlepšenie životného prostredia a krajiny). Z pohľadu úspešnosti predložených projektov je KSK s indexom 2,35 na 4. mieste (za Bratislavským, Žilinským a Prešovským krajom).

V absolútnych číslach je Košický kraj v počte podaných žiadostí o NFP (1 249) na 4. mieste v rámci Slovenska (za Banskobystrickým, Nitrianskym a Prešovským krajom), v počte schválených žiadostí (1249). V percentuálnom vyjadrení vykazuje najvyššiu efektívnosť Bratislavský kraj (74,78% úspešnosť), ale nakoľko z opatrenia 1.3. – pozemkové úpravy - je oprávneným žiadateľom Ministerstvo pôdohospodárstva SR, všetky schválené projekty týkajúce sa celého územia SR sa vykazujú v Bratislavskom kraji, tento údaj nemožno porovnávať s ostatnými krajinami.

Ak berieme do úvahy uvedenú skutočnosť, potom sa **KSK s 42,5% úspešnosťou sa radí na 3. miesto**. Z celkovej požadovanej výšky NFP (481 454 729 EUR) bolo pre žiadateľov z KSK schválených **133 820 715 EUR**.

Sumárny prehľad projektov za PRV k 31.7.2010:

Kraj	Počet podaných ŽoNFP	Žiadaný príspevok	Počet schválených ŽoNFP	Schválený finančný príspevok	Realizované platby
NSK	1 583	324 779 677	665	172 606 791	62 356 085
PSK	1 373	475 443 470	647	151 411 394	57 605 367
BBSK	1 713	553 974 527	710	147 019 548	55 938 394
TTSK	1 055	519 436 260	430	144 073 798	52 474 347
KSK	1 249	481 454 729	531	133 820 715	53 278 232
BSK	710	232 916 603	531	119 741 909	48 687 827
ZSK	1 020	347 571 524	494	106 905 204	44 104 414
TNSK	748	345 266 996	313	95 432 418	36 065 602
PRV spolu:	9 451	3 280 843 786	4 321	1 071 011 775	410 510 268

2.3. Programy Európskej teritoriálnej spolupráce

Okrem štrukturálnych fondov vytvárajú priestor na realizáciu investičných a neinvestičných aktivít žiadateľov z KSK programy Európskej teritoriálnej spolupráce. Najväčší záujem je o programy cezhraničnej spolupráce, hlavne so susednými štátmi Maďarsko a Ukrajina.

2.3.1. Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007-2013

K 30.6.2010 boli vyhlásené 2 výzvy (október 2008 a jún 2009). V rámci nich bolo podaných spolu 533 projektov v objeme 311 529 597 EUR, z toho schválených bolo 230 projektov s výškou NFP 153 300 546 EUR. Oprávnené subjekty z Košického kraja s maďarskými partnermi podali v obidvoch výzvach 188 projektov, z nich 79 bolo úspešných. **V území KSK sa tak zrealizujú aktivity v celkovej hodnote 49 097 351 EUR.**

Úspešnosť projektov z KSK v rámci 1. výzvy bola 39% a v 2. výzve 37%.

Ú KSK a OvZP v obidvoch výzvach uspeli so 9 projektmi, ktoré prispievajú ku skvalitneniu poskytovaných služieb a infraštruktúry v oblasti dopravy (3 projekty), cestovného ruchu (2 projekty) a zdravotníctva (4 projekty). **Finančný prínos** týchto projektov je **3 962 748 EUR**.

2.3.2. ENPI CBC Maďarsko - Slovensko - Ukrajina - Rumunsko 2007 – 2013

V rámci 1. výzvy v r. 2009 na predkladanie projektov bolo odovzdaných na Spoločný technický sekretariát 148 projektov, z toho za vedúcich partnerov z KSK bolo celkovo podaných 15 projektov. Spoločný monitorovací výbor výzvy vyhodnotil na jar v r. 2010 a schválil 47 projektov, 18 projektov zaradil do rezervného zoznamu.

Za Košický kraj bolo schválených celkom 14 projektov, z toho 8 projektov, v ktorých vystupuje žiadateľ z KSK ako vedúci partner a 6 projektov, v ktorých žiadateľ z KSK vystupuje ako cezhraničný partner. Z celkových alokovaných zdrojov v hodnote 16,6 mil. EUR smeruje **19,5 %** na územie KSK Celkový objem zdrojov za schválené projekty, ktoré sa budú realizovať na území KSK predstavuje sumu **4.452.862 EUR**, čím sa zaradil na 2. miesto z 12 krajov oprávneného územia. Úspešnejším je len Zakarpatská oblasť, ktorá je jednou z troch oblastí z Ukrajiny ktoré kvôli podmienkam programu musia byť zapojené do všetkých projektov.

Prehľad úspešnosti projektov v rámci ENPI

Štát / Partner	Počet podaných projektov	Rozpočet	Počet schválených	Počet schválených v %	Rozpočet schválených	Rozpočet schválených v %
Košický kraj ako vedúci partner	15	5 084 537	8	17,02	3 267 135	19,58
Košický kraj ako partner	16	3 600 107	6		1 185 727	
Košický kraj spolu	31	8 684 644	14		4 452 862	
Prešovský kraj ako vedúci partner	8	1 777 746	3	6,38	1 011 654	6,06
Prešovský kraj ako partner	12	3 112 921	3		1 002 393	
Prešovský kraj spolu	20	4 890 667	6		2 014 047	
Σ Slovensko	51	13 575 311	20		6 466 910	
Σ Slovensko ako partneri	28	6 713 028	9		2 188 120	
Σ Slovensko ako vedúci partneri	23	6 862 282	11	23,40	4 278 789	25,64
Maďarsko	63	14 337 961	13	27,66	3 442 727	20,63
Rumunsko	35	8 760 497	5	10,64	1 033 386	6,19
Ukrajina	27	11 346 668	18	38,30	7 932 154	47,53
Spolu:	148	41 307 409	47	100,00	16 687 056	100

Investičné projekty cezhraničnej infraštruktúry

V rámci Priority 3: Zvýšenie efektívnosti na hraniciach Programu ENPI sa na bilaterálnych rokovaniach medzi Slovenskou a Ukrajinskou stranou dohodli podmienky realizovania aktivít na hraničných priechodoch Vyšné Nemecké – Užhorod, Veľké Slemence – Mali Selmenci, Čierna – Solomonovo v celkovej výške 3,6 mil. EUR pre slovenskú stranu.

3. Projekty Úradu KSK a organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti (OvZP) KSK

Podiel Úradu KSK a organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti (OvZP) na celkovej výške doposiaľ schválených NFP v kraji je 17,9% čo v absolutných číslach predstavuje 125 projektov. Komplexný zoznam úspešných projektov tvorí samostatnú prílohu predkladanej správy. Nižšie uvádzame tabuľkový prehľad úspešných projektov podľa OP NSRR a ostatných programov ES. Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že KSK sa uchádzal o NFP najmä pre také projekty, ktoré by vyriešili, resp. zmiernili nepriaznivý stav objektov získaných delimitáciou v roku 2002 pri vzniku vyšších územných celkov (školské, kultúrne, sociálne a zdravotnícke zariadenia). **Najvyššia požadovaná výška NFP (55 741 771 EUR) bola v rámci Regionálneho operačného programu (ROP).** Na investičné projekty z ROP, nasmerované hlavne na rekonštrukcie školských, kultúrnych a sociálnych zariadení a do cestnej infraštruktúry bolo **schválených celkove 38 973 319 EUR.** Z celkového počtu 33 podaných žiadostí bolo schválených 19, čo predstavuje index úspešnosti 1,43. Z ostatných OP najviac žiadostí bolo podaných v rámci OP Vzdelávanie (71), z ktorých bolo schválených 21 v celkovej výške NFP 3 696 568 EUR.

Celkový finančný prínos úspešných projektov Ú KSK a OvZP zo ŠF predstavuje 58 342 653 EUR a z ostatných programov ES 18 447 884 EUR.

Podrobný prehľad projektov za Ú KSK je v prílohe č. 6.

Projekty Úradu KSK a OvZP - štrukturálne fondy									
	Regionálny operačný program	OP Informatizácia spoločnosti	OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	OP Vzdelávanie	OP Životné prostredie	OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	OP Zdravotníctvo	OP Výskum a vývoj	OP Technická pomoc
Počet predložených projektov	33	1	1	71	4	4	7	1	1
Počet schválených projektov	19	1	0	21	3	3	0	0	0
Požadovaná výška NFP	55 741 771	4 736 841	6 200 000	16 202 404	9 414 646	2 389 111	28 527 953	20 912	63 068
Schválená výška NFP	38 973 320	4 736 841	0	3 696 568	9 022 835	1 829 111	0	20 912	63 068
Index úspešnosti	1,43	1,00	N/A	4,38	1,04	1,31	N/A	1,00	1,00

	Program cezhraničnej spolupráce HU-SK	Program cezhraničnej spolupráce ENPI	INTERREG IVC	7. rámcový program	Nórsky finančný mechanizmus	iné
Počet predložených projektov	9	2	3	4	9	88
Počet schválených projektov	9	2	1	3	5	57
Požadovaná výška NFP	3 962 748	569 034	1 580 000	1 396 488	3 819 097	10 154 909
Schválená výška NFP	3 962 748	569 034	400 000	1 246 488	3 211 152	9 058 461
Index úspešnosti	1,00	1,00	3,00	1,12	1,19	1,12

4. Faktory úspešnej absorpčnej schopnosti projektov Ú KSK a jeho OvZP

Na úrovni Ú KSK sa v oblasti čerpania NFP z fondov EÚ angažujú najmä odvetvové odbory, ktoré svojou informačnou a teritoriálnou činnosťou spolupráce pri hľadaní vhodných riešení a pomoci tak v rámci Úradu KSK, ako aj v rámci OvZP KSK podporujú a spolupracujú priamo na príprave a realizácii projektov.

V predkladanej informatívnej správe **hodnotíme aktuálny stav implementácie** projektov zo ŠF z pohľadu úspešnosti predkladaných projektov a z pohľadu finančného prínosu pre riešenie disparít územia kraja **podľa faktorov vplyvu v 5 oblastiach:**

1. **strategické ciele programových dokumentov**
2. **príprava kvalitných projektov**
3. **personálne kapacity administrácie projektov**
4. **financovanie a spolufinancovania projektov**
5. **informovanosť a publicita**

K faktoru č. 1 - strategické ciele programových dokumentov

Košický samosprávny kraj má spracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky 2007 – 2013, ako aj podporné sektorové a mikroregionálne rozvojové stratégie. Uvedené programovacie dokumenty sú nastavené tak, že v maximálnej miere zohľadňujú požiadavky kladené na možnosti čerpania NFP zo štrukturálnych fondov (ŠF) EÚ. V nadväznosti na uvedené plánovacie dokumenty bol na úrovni Ú KSK vytvorený zásobník projektov. V súčasnosti tento zásobník vedie, dopĺňa a projekty implementuje odbor riadenia a implementácie európskych projektov (ORIEP) v spolupráci s odvetvovými odbormi a organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

K faktoru č.2 - príprava kvalitných projektov

Vychádzajúc z metodiky riadenia projektového cyklu (Project cycle management) príprava a realizácia projektov na Ú KSK sa riadi smernicou č. 4/2010 - Systém riadenia procesov v spracovaní a implementácii projektov KSK, kde sú definované základné pojmy, postupy a procesy riadenia projektov od prípravnej fázy projektu až po jeho úspešné ukončenie.

K faktoru č. 3. - personálne kapacity administrácie projektov

Schopnosť administrácie projektov je vyjadrená inštitucionálnym faktorom, medzi ne zaraďujeme inštitúcie nielen v podobe existujúcich organizácií alebo článkov v rámci organizačnej schémy, ale významným faktorom sú aj zvyklosti a hodnoty práce, praktiky správania sa, ktoré sa postupne zaužívali, inštitucionalizovali.

Na Úrade Košického samosprávneho kraja na implementáciu projektov zo štrukturálnych fondov Európskej únie sú zamerané :

- a) **Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom (ďalej len „SORO“)** – všeobecne je verejným alebo súkromným orgánom konajúcim v zodpovednosti riadiaceho orgánu, alebo vykonávajúci úlohy v mene riadiaceho orgánu. Zámerom riadiaceho orgánu pre ROP je, aby počas programového obdobia 2007-2013 vykonávali samosprávne kraje (úroveň NUTS 3) úlohu SO/RO pre oblasti podpory zamerané na: regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú dostupnosť, regeneráciu sídiel, posilnenie kultúrneho potenciálu a infraštruktúru vzdelávania, sociálnych služieb, cestovného ruchu. Základným východiskom pre vytvorenie SO/RO pre ROP na decentralizovanom princípe je uznesenie vlády SR č. 832/2006 z 8. októbra 2006 k návrhu aktualizácie NSRR a uznesenie vlády SR č. 1014/2006 zo 6. decembra 2006, ktorým bol schválený návrh ROP. Na plnenie delegovaných úloh z RO schválilo Zastupiteľstvo KSK pre tento účel zriadenie SO/RO pre ROP na úrovni NUTS 3 uznesením č. 256/2007 zo dňa 16.4.2007. Následne bol príslušný útvar vykonávajúci úlohy SO/RO pre ROP začlenený do organizačnej

štruktúry Úradu KSK Rozhodnutím Predsedu KSK o organizačných zmenách zo dňa 29.4.2008. Dňa 17.6.2008 bolo obojstranným právnym úkonom uzatvorené Splnomocnenie o delegovaní právomocí riadiaceho orgánu medzi RO pre ROP a samosprávnym krajom.

Odbor implementácie SO/RO na základe zmluvne delegovaných právomocí v spolupráci s Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR preberá projekty na administratívne spracovanie za os 3.2 infraštruktúra cestovného ruchu, os 4.1 - regenerácia sídiel a os 5.1 - regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónu. Následne odbor prijíma a odborne hodnotí projekty, zabezpečuje podpis zmluvy s úspešnými uchádzačmi, overuje proces verejného obstarávania, prijíma a kontroluje žiadosti o platbu, vykonáva kontrolu a monitorovanie priamo na mieste realizácie projektov.

- b) **Regionálny informačný bod (RIB)** pre Košický kraj a Banskobystrický kraj, ktorý v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007-2013 (Program HU-SK) získal Košický samosprávny kraj a vysunuté pracovisko Spoločného technického sekretariátu Programu cezhraničnej spolupráce ENPI SK-HU-RO-UA 2007 – 2013. Ďalšou organizačnou zložkou zaradenou do štruktúry ORIEP je ICPK - informačné centrum prvého kontaktu OP KaHR pod gesciou MH SR.
- c) **Informačné centrum prvého kontaktu pre Košický samosprávny kraj (ICPK)** Ministerstvo hospodárstva SR, ako jediný rezort iniciovalo zriadenie ICPK v spolupráci s našim VÚC, čím sa pre žiadateľa výrazne zjednodušila príprava projektov z OP KaHR. Zároveň vznikajú aj reálne predpoklady k tomu, aby sa naplňoval hlavný cieľ a to maximálne čerpanie finančných prostriedkov z európskych fondov. Informačné centrum prvého kontaktu svojimi aktivitami a informovaním napomáha aj ku tvorbe nových pracovných miest v regióne KSK, čím sa zvyšuje rastový a inovatívny potenciál v našom kraji.
- d) **Odbor riadenia a implementácie európskych projektov** (ďalej len ORIEP). Odbor bol zriadený v septembri 2009, ktorý v procesoch spracovania a implementácie projektov vykonáva v Ú KSK funkciu koordinátora. Koordinátor v systéme riadenia implementácie projektov v pôsobnosti KSK zodpovedá za podporu koordinácie úspešného priebehu plánovania, prípravy a implementácie projektov KSK až po ich ukončenie a hodnotenie. Pri zabezpečovaní svojich úloh spolupracuje s projektovými manažermi, ostatnými odbormi Ú KSK, organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, ARR, n.o., referátom Kancelárie predsedu pre vzťahy s EÚ, s pracoviskom v Bruseli, riadiacimi orgánmi, SO/RO pre ROP, ako aj s ďalšími organizáciami a inštitúciami v oblasti ŠF fondov ES.
- e) **Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice n.o.**
Agentúra na podporu regionálneho rozvoja je nezisková, verejno-prospešná organizácia, založená Košickým samosprávnym krajom na podporu všeobecne prospešných služieb, na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti v súlade s § 2 ods. 2 písm. h) zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, v znení zákona č. 35/2002 Z. z.. Poslaním agentúry je prispievať k efektívnejšiemu a dynamickejšiemu trvalo-udržateľnému rozvoju Košického kraja vytváraním takých podmienok a mechanizmov v regióne, ktoré umožnia riešiť prioritné problémy a realizovať ciele v zmysle schválených rozvojových dokumentov v navrhovaných strednodobých až dlhodobých časových horizontoch. Činnosť agentúry okrem iného je zameraná najmä na prípravu a implementáciu projektov podľa usmernenia Ú_KSK, na poradenstvo a konzultácie, na informovanie a manažovanie cieľových skupín najmä z regiónu KSK. Pracovný tím tvorí spolu 9 zamestnancov v rôznych pozíciách projektového manažmentu. Svoju činnosť a pôsobnosť agentúra prezentuje na www.arr.sk

K faktor č. 4 - financovanie a spolufinancovania projektov

V podmienkach Košického samosprávneho kraja ide o schopnosť finančne zabezpečiť nevyhnutné prostriedky na spolufinancovanie svojich vlastných projektov, projektov organizácií v jej

zriaďovateľskej pôsobnosti alebo z pohľadu rozvoja samosprávneho kraja strategicky dôležitých projektov.

Pre tento účel si Košický samosprávny kraj zabezpečil **úverový limit** vo výške **7 mil. EUR**. Prijatie tohto úveru bolo odsúhlasené na rokovaní 2. Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja dňa 8.2.2010 uznesením č. 20/2010. Úver je možné čerpať aj po jeho čiastočnom splatení, do mája 2013.

Ďalšia časť úspešných projektov je spolufinancovaná do výšky 2098 tis. EUR z úveru Európskej investičnej banky, prijatie ktorého bolo schválené Uznesením č. 134/2006 Zastupiteľstva KSK.

K faktoru č. 5 - informovanosť a publicita

Predpokladom úspešnej realizácie rámcovej podpornej politiky absorpčnej schopnosti samosprávneho kraja je poskytovanie kvalitných informácií o možnostiach využitia finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ.

Úrad KSK sa zameriava najmä na:

1. zvyšovanie odbornej úrovne zamestnancov, ktorí implementujú štrukturálnu pomoc a realizujú informačný servis,
2. poskytovanie komplexných odborných informácií potenciálnym žiadateľom a prijímateľom z územia kraja,
3. poskytovanie informácií laickej a odbornej verejnosti, médiám o úlohách a cieľoch KSK v oblasti čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ, z priebežnej implementácie a zo zrealizovaných projektov.

Využíva pritom nasledovné nástroje :

- a) **webová stránka úradu KSK** - na poskytovanie informácií, ako aj udržiavanie kontaktu využíva svoju domovskú webovú stránku (<http://eurofondy.vucke.sk>)
- b) **direct mail** - na poskytovanie informácií o nových a aktuálnych výzvach, informačných seminároch k jednotlivým výzvam, poradenstvo. Táto forma komunikácie sa najintenzívnejšie využíva smerom k samosprávam a podnikateľským subjektom
- c) **elektronické médiá** – hlavne lokálne printové médiá, televízia, rozhlas. Aktuálne Informuje o možnostiach čerpania NFP zo ŠF a z ostatných fondov EU a o úspešne ukončených projektoch (tzv. best practice)
- d) **odborné publikácie** - rôzne príručky, hodnotiace správy a analýzy ako výstupy z implementovaných projektov KSK
- e) **pracovné stretnutia** - školenia, informačné dni, semináre a ďalšie aktivity pre odbornú a laickú verejnosť.

5. Závery a odporúčania

Z predložených prehľadov absorpčnej schopnosti implementácie projektov je zrejmé, že existujú výrazné rozdiely v počte predkladaných a úspešných projektov zo strany jednotlivých krajov. Index úspešnosti, ktorý vyjadruje pomer počtu podaných projektových žiadostí k počtu schválených projektov, sa u krajov mení podľa druhu operačného programu.

Z deviatich operačných programov dosiahol KSK lepší index úspešnosti ako je celoslovenský priemer v troch v operačných programoch (ROP, OP ŽP, OP VaV), v jednom prípade sa index úspešnosti kraja zhoduje s celoslovenským priemerom a v piatich OP bol index úspešnosti Košického kraja horší ako celoslovenský priemer. **V absolútnych číslach je Košický kraj v počte podaných žiadostí o NFP (1 709) na 3. mieste v rámci Slovenska** (za Prešovským a Banskobystrickým krajom) a **v počte schválených žiadostí (497) zaujíma 4. miesto** (za Prešovským, Žilinským a Banskobystrickým krajom).

5.1. Identifikácia problematických oblastí implementácie operačných programov

Na základe doterajších skúseností z implementácie projektov v čerpaní fondov ES je možné identifikovať v jednotlivých fázach projektového cyklu viacero problémov, ktoré komplikujú a sťažujú prístup k využívaniu európskej pomoci. Vysoká aktivita samospráv – obcí, miest a regionálnej samosprávy a ostatných oprávnených žiadateľov sa tak v konečnom dôsledku stáva menej efektívnou a v niejednom prípade vedie k pasivite až k rezignácii. V mnohých prípadoch sa úspešní žiadatelia dostávajú do komplikovanej finančnej situácie.

Identifikácia niektorých problematických oblastí:

- vysoká administratívna náročnosť prípravy žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ŽoNFP)
- kritéria hodnotenia a výberu projektov
- problémy v ITMS - portáli
- systém financovania (nemožnosť využívania zálohových platieb z ERDF samosprávami)
- nastavenie podmienok výziev (*nezrozumiteľnosť, možnosť rôzneho výkladu,...*) a časté zmeny (*príručiek, manuálov,...*) počas ich trvania

5.2. Návrh opatrení

1. vypracovať analýzu procesov implementácie projektov v KSK
2. pre CKO vypracovať návrhy a podnety na zjednodušenie a zrýchlenie implementácie projektov v rámci NSRR
3. pripraviť podnet pre RO PRV na skvalitnenie komunikácie v súvislosti s riadením a implementáciou riadenia a koordinácie PRV
4. naďalej zvyšovať odbornú pripravenosť členov projektových tímov
5. v rámci jednotlivých odborov Úradu KSK a OvZP KSK skvalitniť procesy projektovej prípravy, implementácie a monitorovania projektov